

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

ARRIBADA Á MADRIT

—¿Ahónt van, senyor Sanllehy, ab tots aquests trastos?
—La maleta la duhém per las reclamacions; la gabia, per ficarhi els micos que 'ns donguin.

L' ALCIONA NO HA COVAT

PELS nostres avis llatins, qui deya «nuvolada» deya «tristor». Aquella cita rebregada de *Post nubila Phæbus*, significa que vé'l sol darrera dels núvols, y també que vindrá l'alegría darrera de las penas. Segurament perque hem tingut tan poch sol, estém aquest hivern á Barcelona una mica més tristos. Hivern térbol, amarat de l'humitat tebia de las covas. Plou un día, y l'endemá, y l'altre; y vivím ab fanch fins als tormells, el fanch podrit de las ciutats grans que s'embrutan al carrer. Prou semblava que 'ls diluvis trágichs de la tardor havían d'estroncar per qui sab quant las fonts de la pluja; pero nó; l'accés furient ha deixat reliquias, s'ha fet crónich, manso y tossut. Avuy ha plogut, mes ara la nit es clara. La lluna menguanta, botaruda, agrisa la fosca del firmament encare emboyrat. No, no es la nit fondíssima del hivern.

¡Quant més sumptuosas no foran las lluminarias que 'ns fan els estels! Miréusels, aixís y tot. Embadaliuse ab la magestat serena de Júpiter (la nostra planeta, la que regeix als que varem néixer ¡ay! cap als seixantas) si no l'ofusca la flamarada tan menuda y tan colossal de Sirius, ahont hi llampega frenétich el fulgurar concentrat de milions de diamants... El firmament está emboyrat, y sols el foradan els estels de primera magnitud. ¡Tindrém núvols, y pluja, y més tristor!

Veyent que'l sol no venía, jo'l vaig voler anar á buscar á *ca seua*. Vaig anar á Mallorca, á esperar «las calmas de Janer», aquells días de pau assoleyada que solen sortir del mitj del mal temps pels voltants del any nou, quan l'alciona cova.

¿No la sabeu la rondalla de l'alciona?.. ¿Sí?.. ¿Que sí que la sabeu?.. Bé, pero alguns n'hi haurá que no l'haurán sentida contar may. Si voleu que us la conti, us la contaré...

Donchs, la rondalla jo l'he apresada de Lucía (encare no consta ab certitut que'n fos l'autor), un advocat fastiguejat de las grollerías del ofici que's posá á escriure magníficament en grech, tot y sent un barbre del recó més amagat de la Siria... ¿Que ja ho sabíau? Qué hi farém? Hem quedat en que us contaría una rondalla, no que us donaría cap llissó. Tingueu paciència els que me la podríau donar á mí la llissó, y deixeu-me contar la rondalla...

Lucía—ó qui sigui—fa enraonar á Sócrates ab son deixeble Querefon, mentres se passejan á la voreta del mar. Vetaquí que'l deixeble sent un cant tendríssim que li sembla sortir d'uns penyals avançats dins de l'aygua, y pregunta de quin animal podrá ser, perque 'ls peixos son muts y 'ls aucells marins no fan més que xiscles agres.

Y vetaquí que'l mestre respón, y explica la faula de l'alciona.

—Una vegada n'era una nuvia, filla d'Eolos, ditxosa de ser la muller de Ceix, el fill hermosíssim de la estrella del matí. Ditxosa no ho siguié més que una nit; que al ser de día va perdre la felicitat ab l'espos, tot d'una desaparegut. Plorant sense consol corria per las platjas, volguent tenir alas per córrer el món sencer fins á trobar al estimat. Tant y tant fonda era la seva desolació, que 'ls deus se'n condolgueren, y per la omnipotencia divina's quedá tras mudada en aucell. Cada any vola l'alciona demunt de las vastedats de la mar, buscant al estimat que

no pot trobar per la terra. Y cada any el troba y 'ls deus cada any premían la constancia de son amor. La parella fa niu, y aixís que l'alciona cova, al punt més crú del hivern, els vents s'aguantan l'alé, el cel s'asserena, la mar s'aplana com un mirall y las onadas s'acotan poch á poquet xiuxejant cada una que's mor á la sorra perque las altras cuydin de no fer soroll... Als días esplendents com el d'avuy els anomeném per aixó *alciónichs*...

¿Que aixó de trasmudar una dona en aucell no passa?.. Ja li deya'l deixeble al mestre. Sócrates trobava que no som prou pera decidirho, y que tan miracle es fer la calma d'una tempestat, com fer un aucell d'una dona, y que la rondalla es bonica pera las criaturas y profitosa pera las donas casadas...

¡Quí la pogués contar com el mestre, plé de sol, á la voreta del mar endormiscat! Jo ho pensava quan s'anavan acostant els días gloriosos; y mentres las plujes ens enfosquían, se'm obrían á la memoria las soleyadas mallorquinas. He anat á l'illa encantada, y us puch donar la noticia ab tota certitut: enguany l'alciona no ha covat. A Mallorca no hi era, y fora d'allí ¿ahónt voleu que fos? Jo 'ls conech de Mallorca 'ls días de suprema magnificencia, mes no sortits del contrast de dugas tempestats. He vist sortir el sol á la badía de Palma y pondre's devant de Miramar; de llavoras que tinch la vista enoblida. Y l'he vist el sol de dalt d'un puig de Valldemossa, com s'eclipsava del tot, y com resuscitava ab l'explosió formidable d'un punt incandescent, un foradet de llum qu'era una immensitat de forsa vivificadora. ¿Cóm no l'havía d'anar á buscar allí? Hermós li he trobat de quan en quan, pero de ben poca durada. Els días alciónichs no hi han comparegut. Algún dematí, la blavor pura del cel zenital feya esperar la calma. Després las boyrinas se condensavan en graciosas voltas, plomas blancas colossals, y per la serra del Nort devallavan al plá els nuvolots atapahits d'aygua. ¡Quinas batallas titánicas havían de guanyar avants de ploure! Pero acabava sempre plovent! No més á la sortida, á l'hora baixa, enjegat el vapor com una llansadora, aixís que's quedá desamarrat, me vaig sentir corprés per la suau quietut en que'm sumergia, á l'una banda l'horitzó encés, d'arám, diluhintse en verts transparents clapat de nuvolets arrodonits y opalins; á l'altra la ciutat senyorejanta, la Seu, la «Llonja» fetas de la pedra que 'ls sigles milloran, la *toba* dels monuments romans, dauradas d'or ros, com el de vellas orfebrerías... Al davant la nostra ruta semblava tancada per una nuvolada negra á ran d'aygua, bastions de mal temps... Anavam cap á la pluja.

Plou, y 'ns hem de resignar, com la gent del Nort, á la pluja d'hivern:

Beuhen feixas y valladas,
beuhen gorchs y fondaladas,
la plujeta's va enfonzant,
verdor de Primavera 'ns va portant (1).

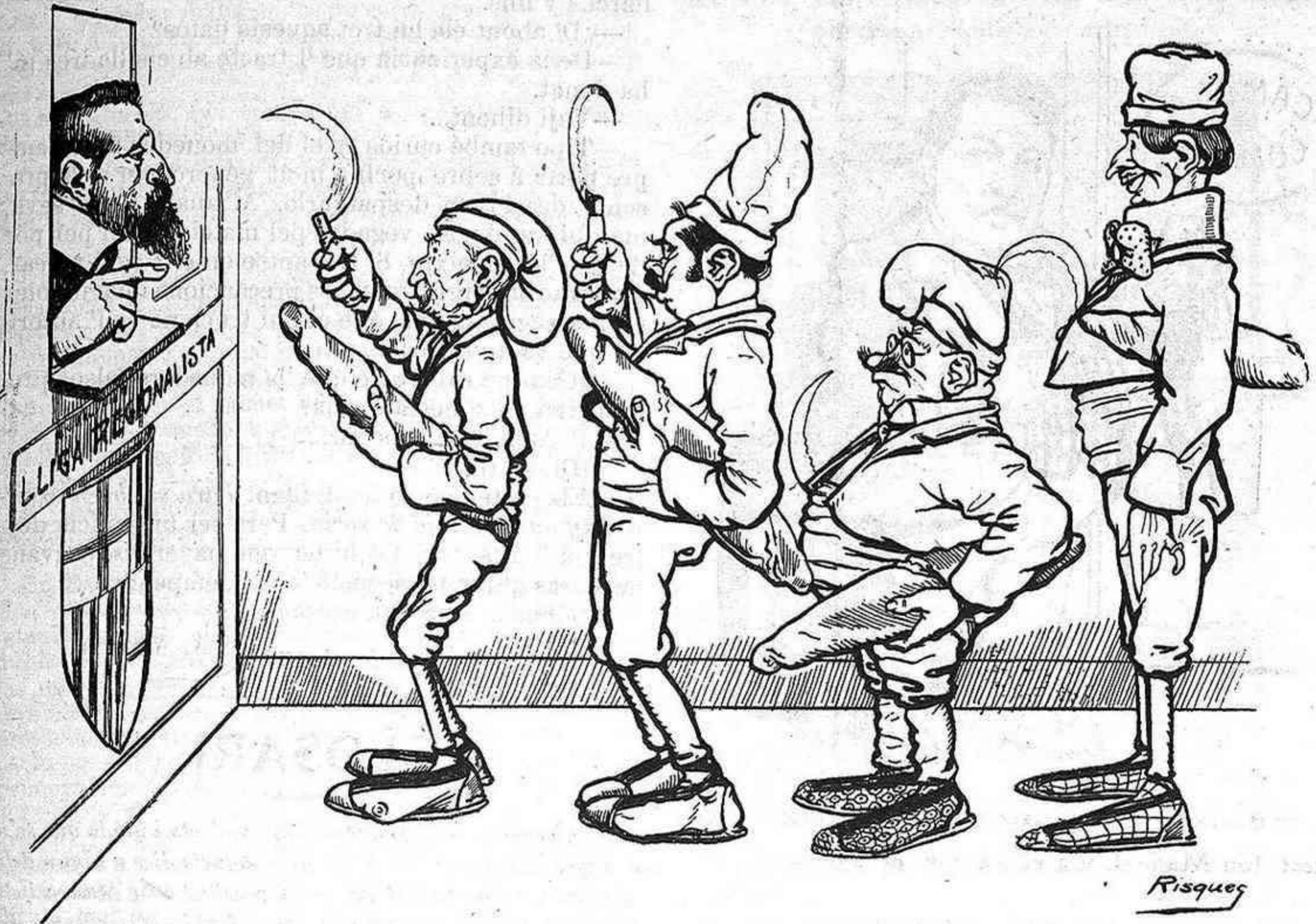
TULP

DEL DÍA

L'altre día en Pau y en Pere parlavan ab entussiasme de la qüestió palpitant que avuy hi ha sobre la taula, sobre si es millor la dreta ó si ab la esquerra s'hi guanya. En el fort de la conversa en Pau, ab moltes agallas

(1) Cristina Zossetti.

SEGADORS DISFRESSATS

—Voldríam ingressar á la Lliga...

—Mestres, se us coneix massa que veniu del disolt *Círcul Conservador*. Pera dissimular una mica la procedencia hauríau d' amagar la barra.

y plantantse com un home
va dí:—A mí res fa canviar-me,
jo hi sigut y seré sempre
de la esquerra... del Ensanche.

A. S. MATRÁS

EL POLICÍA IDEAL

Sala d' exámens dels aspirants á ingressar en el *cuervo*.

El president del tribunal consulta una llista que té sobre la taula y crida un nom:

—Joan Viñas!...

—Present!

S' adelanta un subjecte de mitjana edat, roba modesta y ayre seré, y comensa l' exámen.

—¿Vosté es...

—Joan Viñas, ciudadá espanyol, qu' es lo mateix que dir educat en la escola del sufriment y de la paciència.

—Molt bé. ¿Y desitja ser agent de policia?...

—Sí, senyor. Náufrach del mar de l' adversitat, m' agarro á aquesta taula de salvació, á falta d' altre refugi més sólit y confortable.

—¿Sent vocació pel ofici?

—¡Per la escudella sento vocació!... Ella es l' únich móvil que aquí 'm porta.

—¿Quín idioma extranger coneix?

—L' *inglés*. ¡He tractat ab tants en ma llarga pelegrinació sobre la terra!

—¿Cóm se la imagina vosté la missió del policia?

—Al meu entendre, un agent que s' estimi no ha de fer més que tres cosas: vigilar, vigilar y vigilar.

—Pero la vigilancia té molts aspectes. ¿Creu vosté que en tots els cassos s' ha d' emplear el mateix procediment?

—¡Oh, no!... Segons el sant, l' incens. Segons la calitat de la persona vigilada, el sistema. Verbi gracia; á un coix el seguiré á peu; á un que vaji en bicicleta el seguiré en automóvil.

—Suposis que pel camí veu á un home que s' amaga. ¿Qué pensarà?

—Que alguna n' ha fet. El qui s' amaga, ó ha comés un delictes, ó va á cometre'l... ó ha vist venir el sastre.

—La especialitat de cada criminal ¿pot distingirse?

—¡Ja ho crech!... L' assessí, per exemple, té la mirada extraviada, fa 'ls passos curts, gira la vista endetrás, entra á las tabernas, compra 'ls diaris per veure qué diuen del seu crim...

—¡Holal!... Cóm ho sab vosté tot aixó?

—He llegit totas las obras de 'n Gaboriau, de 'n Montepin, de 'n Gorón, de 'n Conán Doyle...

—¿Y 'l lladre, té també las sevas senyas particulars?

—Sens dupte. Pero hi ha lladres de molts menas, y cada especialitat ofereix distint carácter. El qui com el més consumat artista reventará un pis; no sabría cóm compóndresselas si 's vejés obligat á fer un rellotje. El qui roba gallinas, no pot robar carteras. El qui forada caixas de guardar caudals, per res del món pujará á un terrat pera endúrse la roba qu' está assecantse.

—Vosté ara va pel carrer y veu venir un tipo sospitós...

—Si efectivament es un lladre, el coneixeré ab las sabatas de panyo negre, el mocadoret de seda ta-

Risques

EL PRIMER PAS

—Bueno!... Ens posarém las pantorrillas del difunt don Manuel, y á veure cóm m' anirán.

EL REGISTRE DEL FLAVIO

—¿Qué hi buscas al cistell?... ¿Un bulto sospitós?

—Un parell de pomas, que 'm sembla que n' hi veig de molt macas.

pantli el coll de la camisa, las calsas justas, els dits llarchs y fins...

—¿D' ahont els ha tret aquests datos?

—De la experiencia que 'l tracte ab els lladres m' ha donat.

—Vaji dihent...

—Tipo també curiós es el del moneder fals. Sempre porta á sobre poch ó molt género, per si 's presenta ocasió de despatxarlo. Al anar á casa seva, may hi va dugas vegadas pel mateix camí per por de que 'l segueixin. Si trobantse en ella sent trucar, avans no obra pren totas las precaucions imaginables pera assegurar-se de que el qui truca no es l' autoritat que va á visitar-lo...

—¿Cóm ho sab vósté que 'ls moneders falsos pro cedeixen en aquesta forma?

—Perque jo n' he sigut...

—¡Dimontri!

—Els castellans ja ho diuhen: *Para ser buen arriero hay que ser hijo de rocín*. Pera ser un policia destre y útil á la societat hi ha que haver viscut avans las cosas quina persecució 's va á emprendre...

—¡Basta!... Aprobat, aprobat!...

A. MARCH

GLOSARI

El glosador, pera poguer seguir amb ets i uts lo que se'n diu palpitations del poble, ha anat aquets dies a algun dels mitings que han tingut lloc pera recabar d'en Maura i els seus apòstols la conservació del sufragi. L'impressió del glosador ha sigut ben clara: que'l poble vol abans que tot conservar la Solidaritat, que va una mica cansat de la política, i que en tot això del sufragi amorfe, i orgànic, i inorgànic, i representatiu, i civic, hi va una mica venut. El poble s'entusiasma perquè en reunint se dos mil persones ja se sab que han d'entusiasmar-se o que tenen de protestar, i com que en els mitings tots van a la una, i no hi van pera protestar, aplaudeixen tots a la una. Aplaudeixen, però am cansament d'haver aplaudit tantes vegades; piquen de mans, però no de cor; compleixen amb els oradors, però van un xiquet escamats. Això de les corporacions, pensen en el seu interior, ens omplirà'l local de més política. El gremi o la corporació no demanarà a n'el president si serveix o no pera l'ofici, sinó a quin partit pertany. No voldrà saber si és lo que té de ser, un home administratiu, sinó si és amorfe o és orgànic; no li demanarà prou que sia honrat, sinó a quins honrarà amb el seu vot; i d'instint el poble pensa que en les corporacions d'obers, i d'intel'lectuals, i de burgesos, en comptes d'administrar, i res més que administrar, serà elegit pera elegir, i tanta elecció l'atipa. L'atipa i acaba per dir-se: *Sufragi per sufragi, anem units, votem per l'universal, que si hem d'anar malament, si som tots tindrem menos culpa. El glosador vota amb el poble. Ja que la política és un càstic, castiguem-nos tots plegats, sense miraments ni diferencies.*

XARAU

LLIBRES

JACINTA, per Luis Capuana. Versión española por M. Domenge Mir.—Es una bona novela que podria haver sigut igualment un bon drama de passió humana. Lo mateix que en las obras de teatre que li coneixém, el Sr. Capuana ha posat en el seu llibre gran quantitat de psicologia y de vida veritable. Els seus protagonistas son cassos patològichs que obtenen únicament els sutilíssims observadors. Ab el mateix assumpte, ple d'esculls en-

care que fecond en refinadas situacions amorosas á la moderna, un altre autor n' hauria fet una novela *sicalpitica*; l' escriptor siciliá n' ha arrencat una obra atrevida sí, pero difumada en sas escabrositats per un hábil y pulcre llenguatge que fa endavinar tot lo que discretament ens amaga.

La traducció, per ser de qui es, garanteix la honradesa y la fidelitat indispensables.

En resum: *Jacinta* es una hermosa novela que honra las letras italianas, y que ha fet santament en incluir-la á la *Biblioteca de Novelistas del Siglo XX* el seu director.

PERPETUINES, per *Joaquim M.ª Bartrina*.—Magnífich pensament es el de popularisar las obras del malaguanyat Bartrina. En el recull de traballs que tenim á la vista, extrets la major part del llibre *Obras en prosa y vers*, hi ha ideas originalíssimas dignas de atenció y d' estudi.

Acompanyan al pomot de *perpetuines* unas notas biográficas que 'l, també malaguanyat, Valentí Almirall va publicar en l' antich *Diari Catalá* quan la mort del eminent poeta del *Algo*.

El llibret, presentat ab discreció, forma part de la *Biblioteca Popular*.

EL ÉXITO DE LAS NACIONES, per *Emilio Reich*. *Versión española de P. Umbert*.—L' autor d' aquesta obra intenta estudiar el pervindre dels pobles moderns deduhint del seu passat; á aquest objecte inicia al lector en las observacions psicológicas de la Historia. Aixó, que fóra materia pera una voluminosa publicació, l' autor ho presenta ab claretat y concisió, analisant l' Éxit de cada nació per medi de una divisió de fasses del mateix. En el primer tomo hi constan: l' éxit económic, l' intelectual, el relligiós, l' imperialista, etc.; y el según el dedica en gran part al estudi dels pobles llatíns, eslaus, alemanys, británichs y americáns.

La obra, que, com acabém de dir, es en dos tomes, forma part de la acreditada *Biblioteca Sociológica Internacional* que publica la casa Henrich.

ENCARE SON DE MODA, per *Pere Aldavert*.—A primera vista aquest títul sembla mitj-descobrir un desengany ó un despit. Pero no hi ha tal cosa; el popular articulista de *La Renaixensa* no fa més que sincerarse, refernos una vegada més sa personalitat, demostrantnos entre ratlles, al llarg de sa joganera prosa, que tant literaria com social y políticament ell no s' ha mogut del lloch qu' era. El mestre, ab l' ull clínic que 'l caracteriza, ha vist clar, serenament, que la nissaga de *poseurs* que fan de sach de nous á Catalunya ha procurat, d' un temps ensá, fer el buyt al entorn de la seva sólida reputació, llençantli al rostre l' anatema d' estacionari intransigent. Lo admirable de la seva sinceritat, que 'ls evolucionistas més *enragés* deuen haver de regonéixer, batega en cada una de las planas d' aquest nou llibre, que comensa ab un ingénuo pörtich titulat *La culpa no es meva*.

No es precís analizar cada un dels traballs continguts en el volum que acaba de publicar l' Aldavert. En tots ells hi campeja el mateix esperit y el mateix home. Es l' obra de un observador que sab conéixer els punts flachs dels seus contemporanis y que pega vergassadas fibladoras arreu, vergassadas que sab amorosir ab el seu humorisme sá y confortador; es además la oració repetida y continuada de un gran cor fervorosament enamorat de Catalunya, de una Catalunya vigorosa, reconquistant tradicions que enlairin sa personalitat tant decayguda.

ALTRAS PUBLICACIONES REBUDAS:

ZULIMA, *Capricho oriental*, per Abelardo Coma y Travaglia.—Es una pessa de música publicada recentment per l' *Album Salón*. Segóns referencias d' un aficionat que l' ha interpretada al piano, 's tracta de una composició seriosa, fácil y no mancada de inspiració.

SEPT-SCIENCIES

A UNA ROMANTICA

Tenintvos aprop, senyora,
m' apar que 'm trobo ab las ansias
d' aquells trobadors que un día

DON ABZURDO DE OLIVARES
verdader representant de las verdaderas classes
obreras y modelo d' urbanitat.

—¿Diu que té pase?... ¿Fará el favor d' ense-nyármel?

—¡¡¡No me da la gana!!!

Á LA TÓMBOLA FEMINAL

—¿Un número?... ¿Se 'l vol pendre vosté mateix?

—¡Cá, tant se vall Vosté, vosté!... Ja hi estich fet á que las senyoras me 'l prenguin.

ab la mandolina anavan
 pe 'ls castells aristocràtics
 cantant á las castellanas,
 endolsintlashi las horas
 migradas per l' anyoransa
 del ayman qu' en terras llunyas
 cercant honors guerrejava.
 Jo us admiro com á cosa
 que no es pas del segle d' ara,
 ab vostres ulls melancòlics
 que llensan tristas miradas;
 ab vostras trenas sedosas
 que us cercolan las espatllas;
 ab vostra roba escayenta
 que posa en relleu las gracias
 de vostra hermosa figura,
 ni abundosas ni migradas;
 ab vostra sonrisa dolça
 que us fa atractiva y simpática,
 sembleu una Margarida
 al bell punt de ser temptada
 per renovar la llegenda
 que á Goethe ha dat tanta fama.
 ¡Quí pogués ser Faust una hora,
 puig que 'l diable no m' espanta!
 Jo us he vist á la finestra
 d' una torre de Vallcarca,

d' un torneig, ni jo en veu alta
 puch cantar els amors vostres
 ab poéticas esparsas.
 Si resucitar volguessem
 las románticas vespradas
 contemplant vos las estrellas
 jo fent versos, la gent d' ara
 vos tindria per beneyta,
 y á mí, per un mort de gana.

S. ALSINA Y CLOS

PRINCIPAL

La Reina Vella es potser, dintre de lo que en el género s' ha fet al Principal, la obra que més consistencia y més grandiositat enclou. El Sr. Guimerá ha estat veritablement sortós en l' assumpto, que ha sabut vestir y pre-

ENTRE ELLS

una nit d' estiu serena,
 mirant la esfera estrellada
 barrejant els sospirs vostres
 ab sa tebior de las auras
 plenas de flayres de rosas
 ab que s' emborratxa l' ànima!
 Mirantvos embadalida
 ab els ulls alsats enlayre
 rebent els raigs de la lluna
 que us emblanquían la cara,
 voltada de flors y arbredas
 hont el rossinyol hi canta,
 acompanyant la cadencia
 del aygua cayent sobre aygua;
 m' he olvidat del nostre segle
 que tot ho mou y traspalsa
 y sugestionat alhora
 per vostra bellesa plástica,
 m' he cregut en aquella época
 de castells y de fantasmas,
 de corts d' amor y de guerras,
 de armaduras y d' espasas,
 y fins m' ha semblat, senyora,
 que, lligat al tronch d' un arbre,
 un caball blanch hi tenia
 ab sella y bridas dauradas,
 per fugir ab vos y durvos
 á un palau servit per fadas.
 Més la realitat, senyora,
 m' ha desvanescut soptada
 els somnis ab que 'm gaudia
 plens de fantasias plácidas!
 Avuy, senyora, la vida
 com el segle la demana,
 tota es prosa, sense estímuls
 per el poeta que amors canta.
 Enamorarse es ridícul
 y 's té com á cosa rancia:
 avuy l' amor sols fa riure,
 la ingenuitat se bescanta,
 el tenir muller denigra
 y el tenir querida ensalsa:
 la virtut es sols un mito
 y 's fingeix pera befarla!
 Deixeu, donchs, senyora mía,
 de ser inconscient romántica
 que 'ls guerrers d' avuy sols volen
 companyeras esblaymadas,
 no ab la claror de la lluna,
 sino ab eléctricas lámparas,
 que sens compromís la prenen
 y las deixan sens recansa,
 omplint els burdells de víctimas
 y la inclusa de carn flaca,
 que 'l tenir fills, segons diuhen,
 no es un goig, sino una carga.
 Ni vos podeu ser la reyna

—¿Has vist l' estreno de La Reyna Vella, quin triomf per don Angel?
 —Sí, pero ¡qué vols que 't diguil, jo hauria preferit estrenarne una de jova, encare que hagués sigut ab menos éxit.

sentar ab un ambient de bellesa admirable y un llenguatge sobri y hermós. Tota la lletra 's fa escoltar ab gust y l' espectador s' interessa vivament per aquella acció senzilla, pero intensament corprenedora, que transcorre devant del públich entre un seguit d' escenas ahont l' alta poesia y el sentiment artístich s' uneixen constantment pera teixirne al fi la primorosa obra.

El según quadro es, sobretot, una cosa exquisida que 's paladeja, espiritualment parlant, ab extraordinaria satisfacció, deixantli al auditori alló que 's diu: ganas de tornémhi.

La música del mestre Morera va guanyarse igualment els aplausos de tots, de inteligents y de profans. Conté alguns números inspirats de debó y en tots hi domina la melodia popular de la nostra terra.

La presentació escénica regular.

La direcció bé.

Els actors voluntariosos.

Y en Sampere el mes voluntariós.

LICEO

La *reprise* de la ópera de 'n Morera *Emporium*, no ha sigut, de molt, un éxit com va ser l' estrena efectuada l' any passat. Y aixó 's deu en primer lloch á las deficiencias d' execució.

No es el senyor Bocardi un tenor de prou empenta pera atrevir-se ab la partitura del mestre catalá, y es llástima que per un frare 's perdés el convent. Es dir per un frare, per tota una comunitat de frares, donchs no es tota del tenor la culpa.

El mestre Morera mereixia altra cosa, y á la curta ó á la llarga ha d' obtenir reparació.

***

Els aplaudiments al Sr. Battistini han vingut reproduhintse á cada ópera y á cada representació, fins arribar á la despedida que li valgué una llarguíssima serie d' ovacions.

Tením ja á Barcelona y á punt de debutar el famós tenor De Marchi, y el celebrat barítono Ballati. Aquest últim cantarà la important part de Beckmesser de *I Maestri Cantori*, quinas representacions han sigut confiadas á l' entenimentada batuta del mestre Balling.

Y no acaban aquí las bonas novas. La Pasini ha sigut contractada pera nou funcions més.

De tot lo qual nos en alegrém *muy mucho*, que diuen allá baix.

ROMEA

La *Presentalla* es una obra tot cor y sentiment, més propia pera ésser cantada en un poema que pera subjectarse á las exigencias del teatro. El delicat poeta de *Margaridó*, ab la primera materia emotiva que mou els protagonistas d' aquest drama, n' hauria fet segurament un hermós llibre en el que haguera esplayat sas excelents condicions de lírich y de observador; las figuras haurían guanyat en relleu y el procés passional en intensitat; un magnífich poema de mar més pera afegir als incomparables que ja li coneixém.

Apart d' aquesta apreciació declarada ben sincerament, els més exigents reconeixen en la nova obra del eminent Apeles Mestres moltes y molt bellas qualitats. El llenguatge es com de costum, millor dit, com indispensable en ell, pintoresch, pulcre y literari; l' acció no careix d' ambient, y els personatjes se mouhen y parlan tal com la moderna psicologia disposa.

Y no 'ns toca res més que dir, fora de que estém convenuts també de que condensada en un acte, *La Presentalla* hauria guanyat un bon tant per cent.

Respecte á la interpretació, á part del gran Soler, la Jarque y en Daroqui, *peor es meneallo*.

El paper de protagonista, al nostre entendre, no era per en Viñas.

Igualment creyém que la decoració de *La Barca Nova* no s' havia d' haver aprofitat pera aquesta obra. Era massa fresch el seu recort en la memoria de tots.

CATALUNYA

Un bon «tanto» s' ha guanyat l' empresa ab *Los intereses creados* d' en Benavente, que s' ha quedat quasi tot sol pera mantenir lo que vint ó trenta anys enrera ne deyan l' alta comedia á l' escena castellana. Potser el pés es massa feixuch per un home, y ja 's veu que s' ha de ajupir de tant en tant; pero, no se li pot negar que 's re-

fá de las caygudas ab obras enginyosas y elegants. *Los intereses creados* es una troballa de construcció, molt mes meritoria avuy que se 'n fan tant pocas d' obras ben teixidas. Es afrancesada, aixó sí. En Benavente no hi pot fer mes. Agafa ara mateix personatjes de llinatge literari tant castellá com el criat murri y el senyor *bizarro* y sens' un clau, els barreja ab las vellas máscaras italianas... y li surt una pessa francesa. De Molière á Banville, passant—y parantse—en Beaumarchais, tot l' esperit satírich de la comedia francesa s' infiltra en la comedia de 'n Benavente. No es pas una copia, no; fins se pot concedir que no es una imitació. Es un cas d' adaptació espontánea, que té molt sovint voladas d' originalitat. Lo que també s' ha d' alabar al Sr. Benavente es la bona má de obra, la decorosa vestidura del istil, castigat y noble; aixó com en el cas present, la sanativa intenció de la farsa, irrespectuosa com es de rahó que sigui. Els actors de la companyia Balaguer-Larra hi surten casi tots. A la nit del estreno, fou molt justament aplaudit el Sr. Larra, y á la fi hi va haver aplaudiments pera tothom.

CENTRE N. R. DE GRACIA

La *Santa*, á pesar de ser escrita sense pretensions, resulta una obra bastant rodona y del tot teatral, fentse interessant desde las primeras escenas, creixent l' interés del públich á mida que va creixent també la intensitat dramática de la acció, y arribant naturalment al final que, per lo inesperat y just, es hermós y commovedor; una verdadera troballa.

El llenguatge, molt propi sempre dels tipos que l' autor presenta, potsé en algun d' ells peca un xich d' aspre y vulgar, donchs quan un tipo está ben dibuixat, com ho está en *Gori* de *La Santa*, no cal carregar la nota.

La execució, á cárrech de las Srtas. Hernández y Roca, y Srs. Claramunt, Adriá y Nolla, fou bastant acceptable, per lo que reberen molts aplausos y éssent cridat l' autor ab insistencia al final de l' obra. Com de costum, el senyor Martí Jofra no va presentarse.

L. L. L.

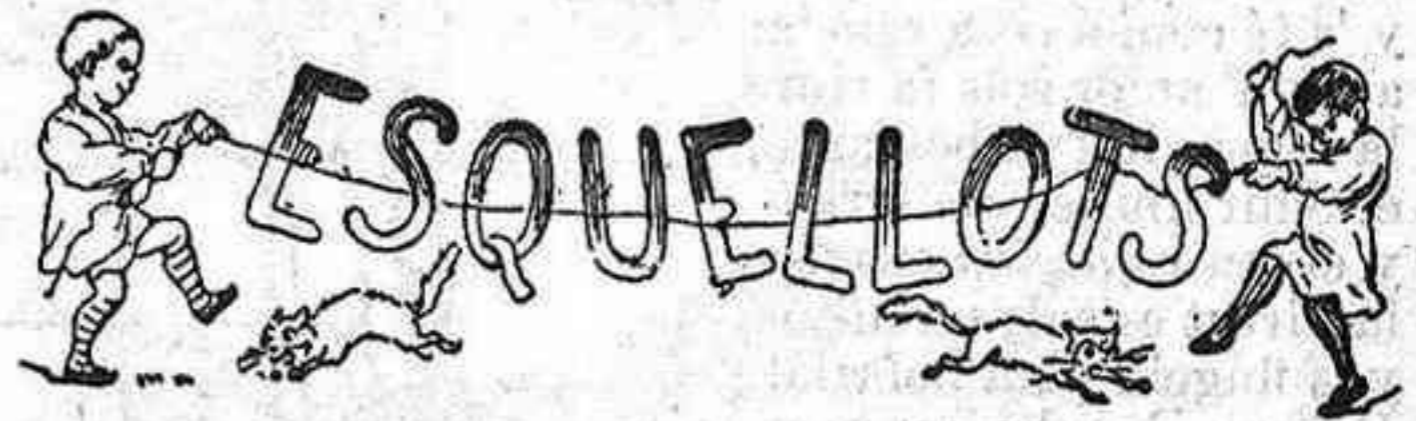
CANTARS BILINGÜES

*Son el hombre y la mujer
dos seres en competencia,
sino que á pesar d' aixó
devegadas hi ha avinensa.*

*Que te diga con franqueza
qué opinión tengo de tí?
Donchs que tens, entre otras cosas,
un ull de poll al tupí.*

*Con ese talle de avispa
y esa carita de cielo,
¿quí diría que á la nit
vens bunyols al Paralelo?*

T. RUSCA

¿Qué 'n sortirá del viatge de 'n Sanllehy y 'n Prat de la Riba á Madrit?

En Maura, com el gos del hortelá, no fa ni deixa fer.

Es impotent pera evitar els atentats terroristas, pero quan se tracta de donar á Mr. Arrow las facilitats que aquést demana pera desarrollar el seu pensament, els obstacles legals apareixen desseguida y no hi ha manera de conseguir de don Anton que aparti del camí del *detective* els entrabanchs que la santa tradició li posa.

M' horroritza no més el pensar las malas expressions que l' inglés deu haver llansat entre dents contra l' administració espanyola.

EL PROBLEMA DE CADA DÍA

—Ja hem pres el vermuth. Y ara, el dinar id' ahónt el farém sortir?

Lo més suau que haurá dit deu ser alló:
—*Shocking!*...

Tanta anomenada de virils y enérgicas que tenen las senyoretas dels Estats Units, y mirin lo que explica un periódich:

«En un gran ball donat á Filadelfia pel milionari Mr. Paul, á lo millor de la festa varen deixar-se anar en el saló 500 papallonas de colors hermosíssims.

»Pero succehí que, com que la cosa s'havía fet sense previ avís, varias de las *misses* que assistían al sarau, al sentir posárselhi al cap alguna d'aquellas lleugeras bestioletas, mortas d'espant, varen desmayarse.»

¡Quín desengany pels que de debó 'ns creyam que cada una de las donas yanquis venía á ser una especie de caballot ab faldillas!...

S'explicaría el susto si lo que se 'ls posava al monyo hagués sigut un gall dindi, per exemple.

Pero ¡desmayarse per una papallona!...

¡Nyíquiris, més que nyíquiris!

D'aixó se'n diu oportunitat!...

Vé á Barcelona l'autor dramátich Sr. Linares Rivas y en un moment d'inspiració escriu un article sobre *La reyna vella*.

Y en aquest article té la humorada de dirnos, referint-se al mestre Morera:

«Morera es el autor d' *Els Segadors* y d' *Emporium*; un himno que lo cantan muchos y una ópera que no la cantarà nadie.»

Y la gent, al llegirho, 's posa á riure de la primera afirmació, perque tot el món sab, menos el Sr. Linares Rivas, qu'en Morera no es l'autor d' *Els Segadors*.

Y després se'n riuu també de la segona, perque 'l mateix vespre en que aquestas líneas apareixían, al teatro del Liceo se cantava *Emporium*, aquella ópera que, segons el Sr. Linares Rivas, no la cantarà nadie.

¿Poden ferse més planxas ab menos lletras?

Un telegrama d'un diari local:

«Málaga.—Gran temporal. Han zozobrado muchas barcas. Han sido salvados muchos tripulantes. Desconócese el paradero de muchas personas.»

Com pot veure 'l lector, á Málaga hi passen muchas cosas.

Y á la secció telegráfica d'alguns diaris, també.

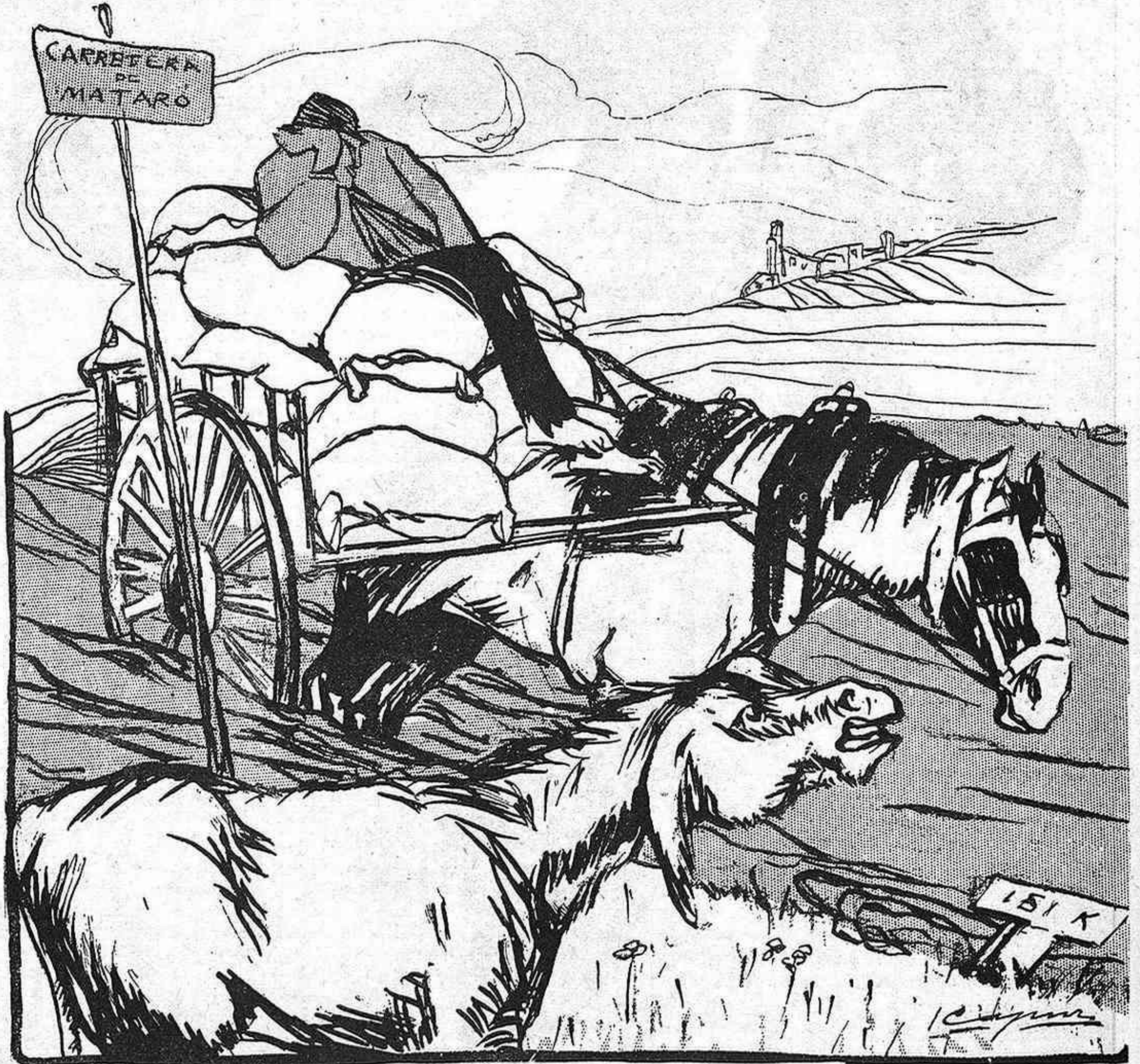
Llegeixo:

«La policia ha descubierto ocultos en un piso de la calle de Baños Viejos 590 revólvers...»

El lector, interrompentme:

—De segur que aquesta noticia no l'ha treta de cap periódich lerrouxista.

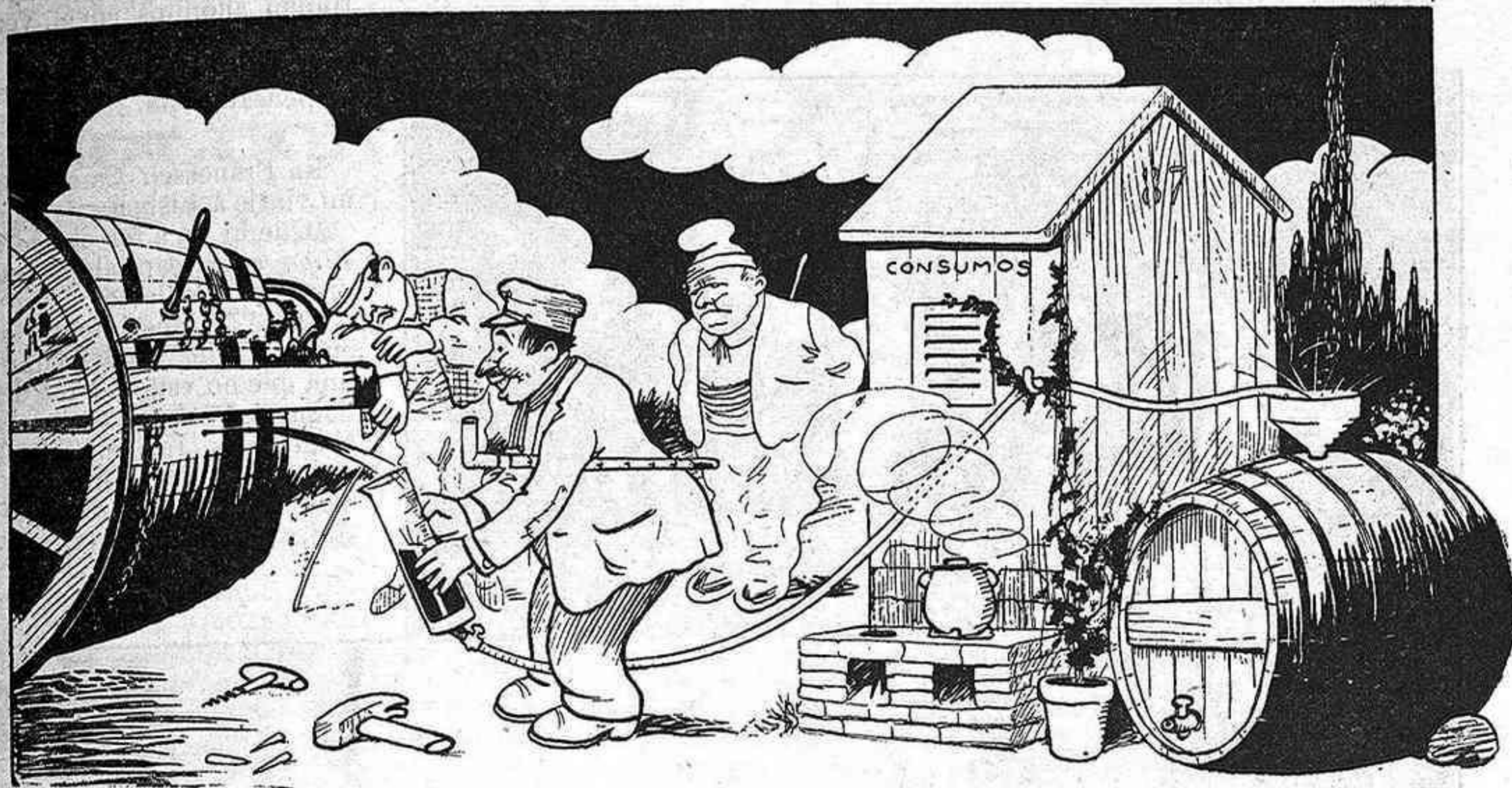
Á LA CARRETERA DE MATARÓ

EL BURRO:—¿Qué tal, Careto? ¿Cóm te va probar Sant Antoni?

EL CABALL:—Malament, noy. El día avans vaig encallarme aquí, y d'aquí no m'he mogut. Ja'm benehirán l'any que vé... si per aquell temps he sortit del encallament.

AMENITATS CONSUMERILS

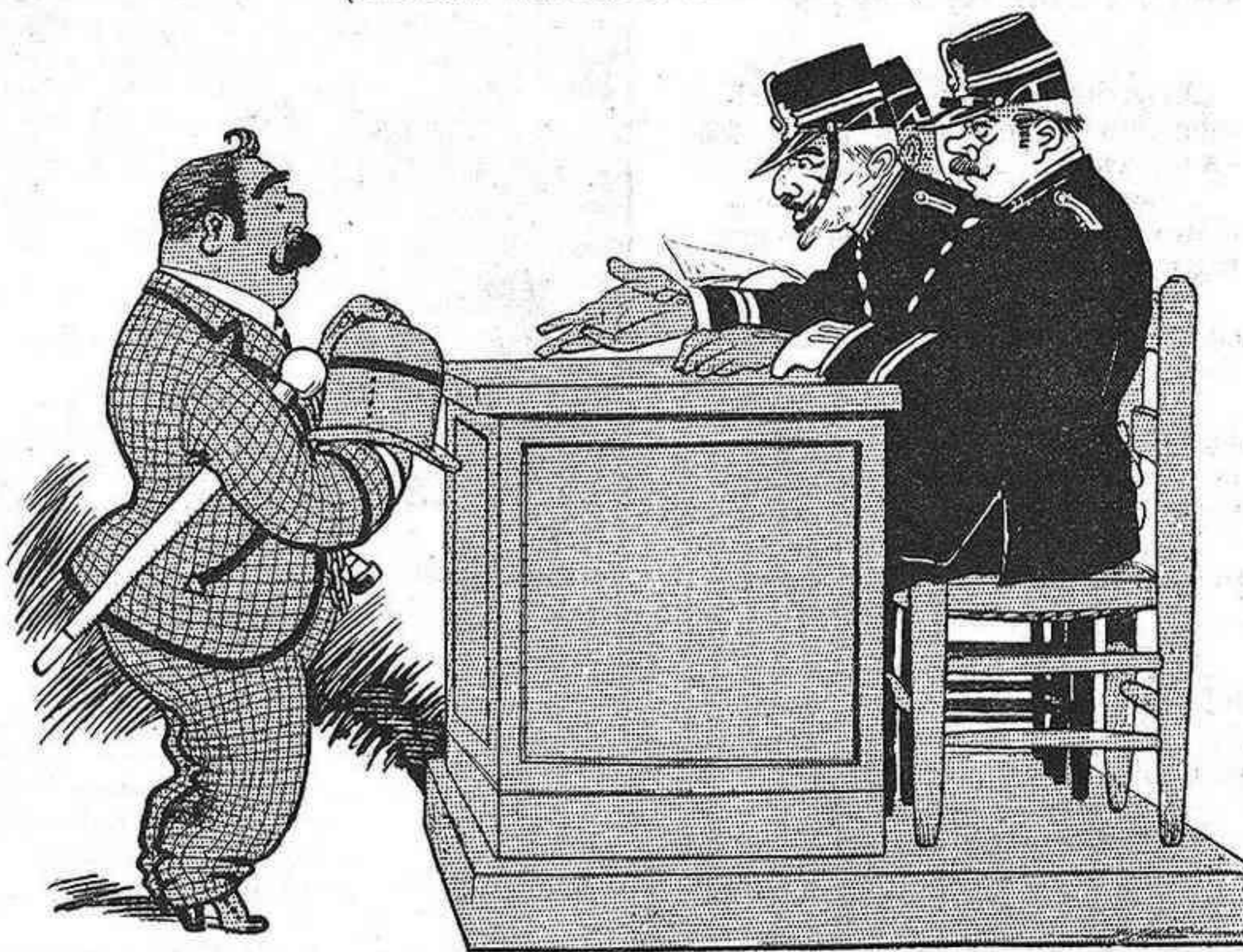

Las sangrías dels burots.

—¿Cóm ho sab?
—Perque no diria *revólvers*, si-
nó *crucifijos*.

UN ASPIRANT Á POLISSÓN

(DAVANT DEL TRIBUNAL D' EXÁMENS)

—Supongamos que se encuentra un bulto sospechoso en una entrada.
¿Qué hará V.?

—¡Oh!... Primer voldré saber si 's tracta d' un aparato explosiu ó de
un paquet d' ostras.

ció ab un company del ofici que 's fingí policia, varen ferli esquitxar dos mil pessetas.

Els manos de Barcelona y el mano-víctima de Salt suposém que á horas d' ara deuen purgar *llur* cobdicia á la Modelo.

Don Alacandro al enterarse de aquest fet comú:

-- Gangas del ofici! D' aixó 'm vé á mí la desgracia...
De oferir duros á quatre pessetas.

La paraula de don Alacandro:
Va prometre en el seu diari—
número del 27 de desembre, vi-
gília dels *Ignocents*—que la inau-
guració de las escolas de la seva
Casa del Pueblo tindria lloch el
día 19 de janer.

«Aquest día, deya l' home, s'
organizará una solemnitat d' ex-
cepcional importancia, á la qual
hi assistirán en Magalhaes Lima,
l' Amílcar Cipriani, en Furne-
mont y potser don Rafael Alta-
mira y 'l doctor Calzada.»

Y en efecte; ha passat el 19 de
janer, y la solemnitat s' ha tornat
aygua-poll; en Magalhaes Lima,
en Cipriani y en Furnemont no
han vingut, las escolas no s' han
inaugurat... y 'l senyor s' ha que-
dat tan campant y tan rrevolu-
cionari, sense dignarse donar als
seus pacients súbdits la menor
explicació de tamanya informa-
litat.

Ja tenia rahó aquell que, pas-
sant pels Josepets, un día cantava:

«Papeles son papeles,
cartas son cartas;
palabras de *certs tipos*,
todas son falsas.»

Ara resulta que aquells hermo-
sos plans trassats per en Jaussely
pera l' enllás de Barcelona y 'ls
pobles agregats son, pel gasto enorme que signifcan,
poch menos que irrealisables.

Fet y fet, no ho extranyo.

Es lo que ab molts projectes d' enllás sol succehir.

Al venir el moment de tocar la qüestió del dot, se dei-
xan corre.

Y aquí el dot es la millonada que la execució del pro-
jecte del arquitecte francés costaría á Barcelona.

Un pagés de Salt, un tonto de aquestos que volen pas-
sar per vius, va baixar l' altre día á Barcelona ab el pro-
pósit de comprar una partida de duros á quatre pessetas.

Tot seguit va trobar aquí venedors, quíns, en combina-

Un xistós de mal género, d' aquestos que millor estarian
d' observació á Sant Boy ó fent treballs forsats á Siberia,
va colocar en una escaleta y ab l' intenció qu' es de supo-
sar una olla plena de cendra, convenientment embolicada.

CONCURS DE NATACIÓ

PRIMER CAMPIONAT D' HIVERN, CELEBRAT EL PASSAT DIUMENGE

Els nadadors á la galeria dels Banyes Orientals, disposant-se á llansar-se al aygua.

Avisadas las autoridades, el primer polissón que s' hi presentá va aixecar el bulto sospitós.

—Renoy, esta sí que pesa! va exclamar el pobre guarda tot escorregut.

—No hagas caso del peso, replicá un seu company, desfent els lligams del envoltori.

Y tenía rahó. D' aquestas bombas de *doublé* la que pesa menos pesa lo suficient pera acabar de aterrar á Barcelona.

Y, pesin poch ó pesin molt, sempre resultan bromas *pesadas*.

A-E-I-O-U: Diálech sobre la reforma:

—A será 'l nom de la primera granvia... Mírisela aquí, en el plano, ¿veu?

—Eh? Qué li sembla?

—I que tardarán gaire á comensar las obras?

—Oh, veurá, encare faltan alguns trámits indispensables.

—Uhl! que anirá llarch, aixó!

S' ha tornat á fer corre que 'l senyor Ossorio deixava la insula. Y aquest cop fins s' assegurava que 'l seu successor fóra l' elegant Rothwos.

A nosaltres no 'ns han alsat pas la camisa ab aquesta nova.

Si 'ns l' haguessim donada á entrada d' estiu, sí que 'ns l' hauríam creguda.

Perque igual que las cigalas, el pimpollo del Sr. González sols al estiu pot entrar en funcions.

En els envelats de las festas majors.

Els atropells tranviaris están á l' ordre de la senmana. Ja no es la Companyia «Anónima» la única que disfruta el privilegi de fer desgracias.

Diurne un de la «General» va atropellar á un pobre vell, de quinas resultas va haverhi mitj motí al carrer de Corts.

Per xó dihem que 'ls atropells, que avants eran anónims, ara van fentse *generals*.

El mal es que uns y altres continúan anónims en el verdader sentit de la paraula.

Volém dir en el sentit de las responsabilitats.

En Francesch Cambó prepara un viatge á Lisboa.

¿Qué hi va á fer el *leader* de la *Lliga* á la capital portuguesa? preguntará el lector.

Entre 'l laberinto de suposicions que 'ns acudeixen, n' hi ha una que no está del tot descabellada: A Portugal tractan ab *reis*. Conegudas las sevas aficions, donchs, es de creure que hi va com á numismátich, per pura simpatía á la moneda.

***

El guanyador del primer premi, Sr. Poesche, (es el que va blanch) que recorregué 200 metros en 3 minuts, 17 segons y una fracció.

Y's diu també que al tornar á Espanya y avants de pendre part en l' actual debat, el Sr. Cambó s' aturará uns días á Andalusía.

Allá podrá descambiar els *reis* per duros sevillanos.

O com si diguessim per esmenas al projecte de 'n Maura, qu' es lo mateix.

En Pepito té un pare que no se 'l mereix. L' altre día van anar tots dos á la Mar Vella, á presenciar el concurs de natació. Jugant, jugant, el xicot va acostarse á l' aygua y, fent la cassoleta ab la má, se 'n posá un xich á la boca, exclamant tot seguit:

—Ay ay, papa! ¿Cóm es qu' es salada aquesta aygua?

El pare, tot ceremoniós:

—Perque s' hi ha tornat, fill meu. ¿No sabs que al mar hi ha tants bacallans y tantas arengadas?

NOTAS DE CASA

Fins el día 31 del corrent estará oberta al establiment artístich de Esteva, Figueras y Sucs. de Hoyos (Santa Ana, 6) la Exposició de quadros del pintor Joan Brull, inaugurada el día 16.

∴ Molt visitada ha sigut la Exposició de dibuixos de 'n Joseph Mompou, que durant alguns días ha estat instalada á casa de 'n Dalmau, antiquari del carrer del Pi.

∴ El violinista argentí D. Andreu S. Dalmau tingué l' atenció d' invitarnos al Concert que 'l passat dilluns va donar al Saló del Foment del Trabay Nacional.

∴ Més calendaris rebuts:

De la Imprenta Elzeviriana: almanach de fulla mensual.

De la Casa Aguas y Sales de Mediana de Aragón: un elegant calendari perpetuo de celuloide y una paperera decorada.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*Pa-ti-na-do-ra.*
- 2.ª ID. II.—*Es-com-bras.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Ramiro—Morirá.*
- 4.ª ROMBO.—

S
P O P
P E R L A
S O R I A N O
P L A T A
A N A
O
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Burinot.*
- 6.ª PARTICIPACIÓ DE CASAMENT.—*Gumersindo.*
- 7.ª CONVERSA.—*Eladi y Nasí.*
- 8.ª TARJETA.—*La Mare. Rusiñol.*
- 9.ª ACENTÍGRAFO.—*Séria—Séria.*
10. GEROGLÍFICH.—*Dintre Catalunya hi ha la Solidaritat.*

II

*Prima-dos; va dirme 'l sastre
t' ho faré tot á dos-tres;
ab una Total me básto
per fertho jo com cap més.*

A. ROCA COLL

ANAGRAMA

*Per més que 'l tot de Cabañes
tingui fama de decent,
quan ell troba l' ocasió,
total á tota la gent.*

TRES CALANDRIS DE MASNOU

ROMBO

Substituhir els punts per lletres, de manera que llegidas vertical y horisontalment diguin: 1.ª ratlla: Consonant; 1.ª: Espay d' aygua molt inmens; 3.ª: Nom de dona; 4.ª: Nom d' home; 5.ª: Lloch que hi passa aygua; 6.ª: Part d' aucell, y 7.ª: Vocal.

UN BAYLET

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

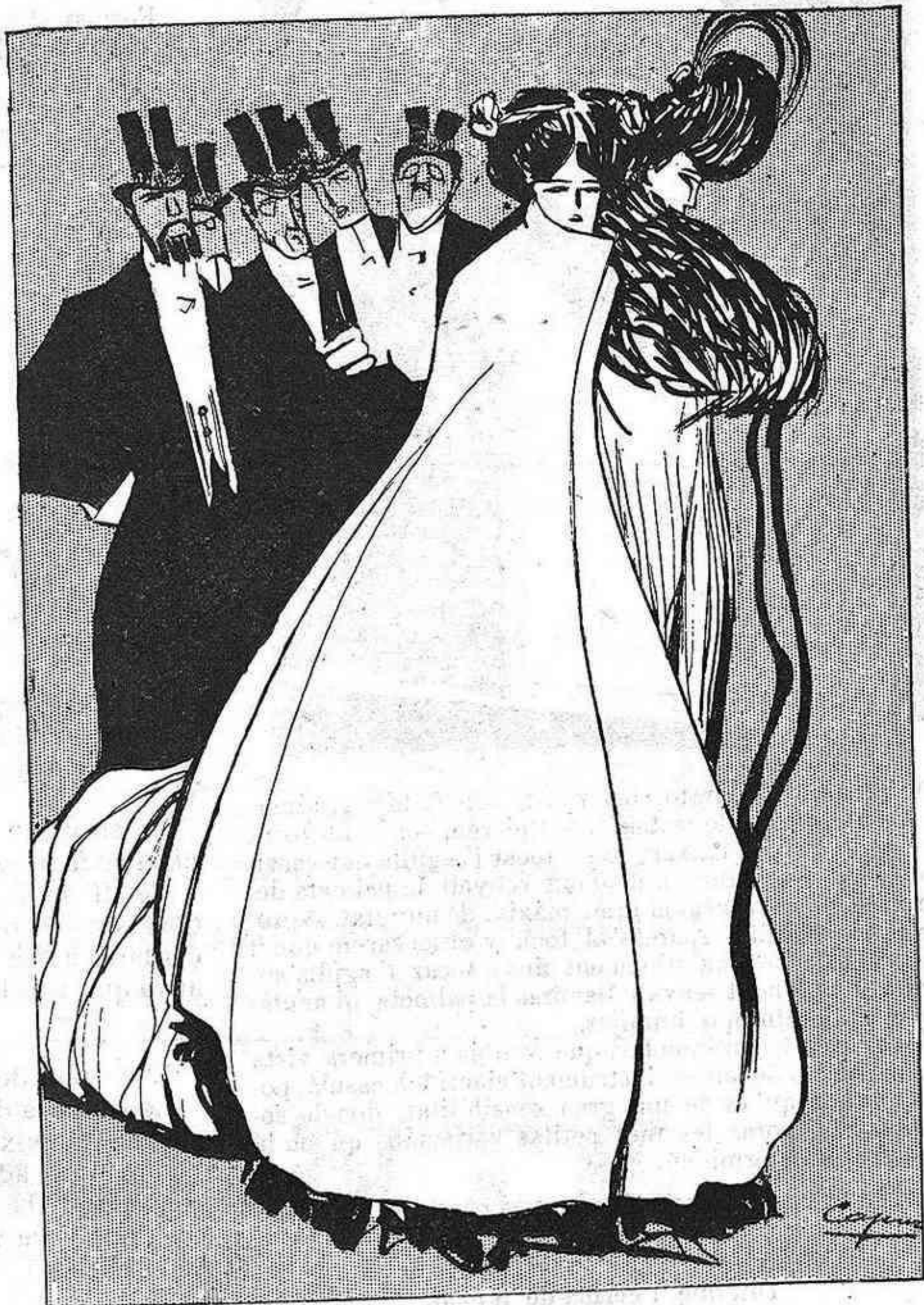
DE TERRAT Á TERRAT

- Bon *jur*, senyora *Quart-terça*.
—Bon día, deu volguer dí.
—Be, sí; bon *jur* ó bon día es igual.
—No pas per mí.
—¿Ja ha portat el nen á estudi?..
¿Ja ha esmorsat? ¿Que pren el sol?..
¿Que plourá?.. ¿Que anirá á missa?..
¿Que té fret?
—¡Calli si voli!
—Quín ramet porta mes maco de *dos tres*, á n' aquí 'l pit.
¡Quína olor! ¡quína fragancia!
¡Quína!..
—¡Y quín rave fregit!
—Té una piga molt bufona á la galta; li escau bé.
Digui: ¿es seva?
—No, es...peluda.
¡Ay com me 'l *quart-hu* á vostel!
—Pro, quína *dos-cinch* de génit; no s' ha de enfadar per' xó.
¿Vol decantá un xich la galta que li tiraré un petó?..
¿Vol que canti un' *quint-quart-quinta*?..
¿Vol qu' ara li xiuli un vals?..
¿Vol que li tiri un piropo?..
¿Vol un duro que tinch fals?
—*Quinta-segona-inversa*, home; no sigui tant avestrús.
—¿Donchs qué vol que li fassi, ara?
—Pot ferme á la quia un nús.
—¡Borrango! ¿Vosté té quia?
—Aixó sí que 'n portará.
—Ah!.. ¿No més té un nen, senyora?
¿No mes un?.. Aixó no vá.
S' ha d' espavilá una mica: al menos n' ha de tení un parell cada senmana.
¿Diu que no?.. Jo dich que sí.
Si no *hu, dos-tres* la marca, ¡estém perduts!
—Qu' es talós.
—Jo si que la *tot*. ¿Ho dupto?
—Deu l' il·lumini.

—*Tinch-dos!*

ANTON DEL SINGLOT

SORTINT DEL LICEO

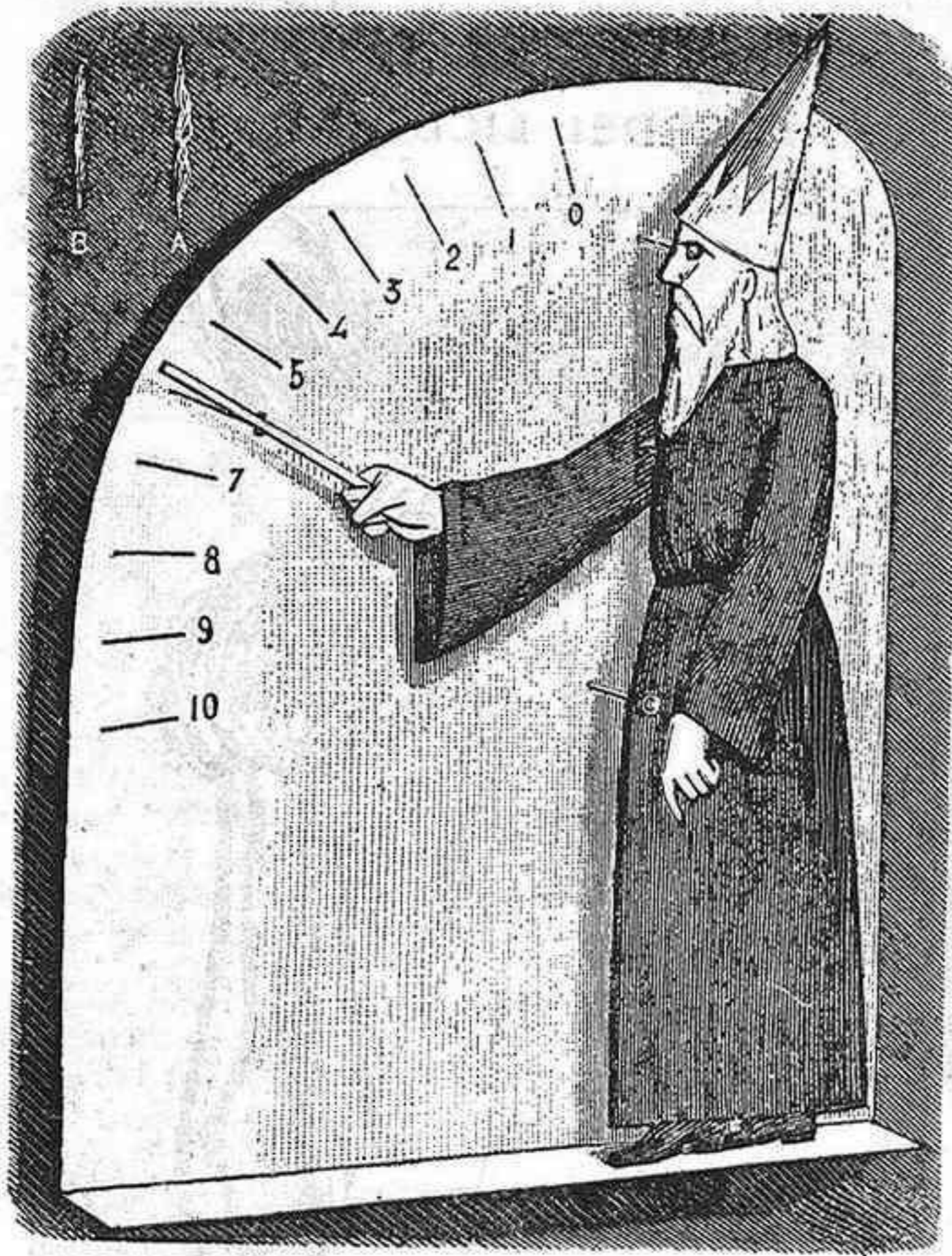
—¿L' has conegut á n' el de la barba negra?
—¡Prou!... Es aquell que sempre parla de las sevas excursions ab automóvil... pero no diu que las fa ab els de la *Catalana*.

UN BARÓMETRO DE ESTAR PER CASA

Dibuixarem en una cartolina un astrólech ben formal, ab unas bonas barbassas de respecte, el retallarem, y ab dugas agullas el fixarem damunt de un cartró més resistent.

El bras de dit personatge, que ha de ser de moviment, deu haver de aguantarse á l' espatlla de la figura, en el buyt que 's forma entre l' astrólech y el cartró, de la següent manera: Per medi de una gota de lacre fixarem darrera de la figura uns quants bríns dels que 's troban en l' extremitat dels grans de civada avants del batre, de modo que quedin ben perpendiculars. A l' altre extrém dels bríns, y també ab l' ajuda d' una gota de lacre, s' hi fa aguantar el bras en la positura que indica l' adjunt gravat.

Y ja tenim l' aparato construït; sols faltará graduarlo. Ab el nostre halé mateix humitejarem ben bé els bríns de civada: el bras baixarà fins á tocar l' agulla que servirà de punt regulador; allà ahont senyali la palmeta del astrólech hi marcarem el grau máxim d' humitat. Aproparém tot seguit l' aparato al foch y observarem que 'l bras va alsantse paulatinament fins á tocar l' agulla superior, y allà hont senyali llavoras la palmeta hi anotarem el grau mínim d' humitat.

A pesar de lo rudimentari que sembla á primera vista la construcció de aquest instrument científich-casulá, podem afirmar qu' es de una gran sensibilitat, donchs senyala á totas horas las més petites variacions qu' en la atmósfera 's determinan.

ACENTÍGRAFO

Diu que 'l germá de 'n total el qu' está de dependent, se 'n vol anar dels seus tot porque 'l tractan malament.

BENET NADAL B.

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla horisontal y vertical: animal doméstich; segona: objecte d' escriptori; tercera: nom de dona.

MIQUEL ROCA

INTRÍNGULIS

a e i o u

Ab aquestas cinch vocals y tres consonants ben combinadas, trobar el nom d' un carrer de Barcelona.

H. NADAL MALLOL

CONVERSA

—Hola, Bernat, ¿ahont vas tan dematí?

—A Sabadell, á veurer el meu germá, qu' está molt mal.

—Me fas quedar parat; ¿en Geroni?

—No; rumia y ho trobarás que ho hem dit entre 'ls dos, y si no vols rumiar, dissapte quan vindré t' ho diré.

JOAQUIM QUER (FLAQUER)

TARJETA

ALBERT PALOU VISCONTA
SABATER
MAHÓ

Formar ab aquestas lletras el títul de una comedia catalana y l' apellido de son autor.

SAMATRUQUIS

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

K NOTA 71

ANTONI CARARACH

En el carrer.

S' ha format un rotlló alrededor de una noya de uns tres anys que s' ha perdut y plora á llágrima viva.

Es en vá que li preguntin com se diu. La pobra nena no fá més que sumicar, sense respondre á ningú.

Per fi se li acosta un senyor molt reflexiu, y li observa:—Pero filla meva, per forsa te n' has de recordar del teu nom: quan tot lo més deu fer tres anys que van batejarte...

L' extrém de l' adulació.

La senyora de la casa ha cantat tant bé una romansa, que aixís que acaba, li diu un dels convidats:

—¡Y que admirablement canta, senyora! Es un encís sentir-la. Cregui que després d' escoltar l' eco de la seva veu, á un li venen ganas de lleparse'n las orelles.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡¡ VISCA EL SUFRAGI UNIVERSAL!!

Demá dissapte

DÍA 25

EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA
DE GRACIA

8 planas d' ilustració y text.

dedicadas la major part al

SUFRAGI UNIVERSAL

Preu: 10 céntims

OBRA SENSACIONAL

DE

LEÓN TOLSTOI

Precio: UNA PESETA

LA REVOLUCIÓN
RUSA

Novedad

Obra nueva

LOS 47 CAPITANES

Novela trágica de TAMENAGA SHUNSUY

Traducida del japonés por ANGEL GONZÁLEZ

Intérprete de Legación en Tokio

Con un prólogo de GOMEZ CARRILLO

«Los 47 Capitanes» es tan interesante como «D. Quijote de la Mancha»

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

NUEVA

ORIENTE

Novela de VICENTE BLASCO IBAÑEZ

Un tomo, Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

À CAL DIPUTAT SOLIDARI

030
 Els seus electors
 vigilan
 El Sufragi
 i dona
 el vot

DEPUTADA
 AGENCIA
 CATALANA

Nisca Catalunya.
 Aquesta és
 la nostra Diputació

Soler

—¿Qué hi ha, vigilant?
 —Que á Madrid va á discutirse aixó del sufragi universal y... ja 'm pot entendre... ¡Convé no adormirsel!